

mezi rodiči – rozvod, rozchod, dále o konfliktech při výkonu rodičovské zodpovědnosti a o různých úpravách zjišťování názoru nezletilého dítěte. Vyjádřil také naději v konání dalšího, neméně úspěšného ročníku sympozia evropského rodinného práva.

Jako účastnice konference z České republiky si dovoluji zhodnotit, že její konání bylo velmi přínosné, zejména pro budoucí aplikaci nové právní úpravy v novém občanském zákoníku, který práva dítěte ještě podrobněji definuje (např. právo na styk). I jiné právní předpisy aktuálně reagovaly na výše uvedené téma, ať jde již o nový zákon o mediaci nebo zákon o zdravotních službách.

JUDr. Lenka Westphalová, Ph.D.

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Kolokvium „Státoprávní vztahy českého státu a římskoněmecké říše ve středověku a jejich důsledky pro další vývoj“

V letošním roce si připomínáme 800 leté výročí, které uplynulo od vydání Zlaté buly sicilské, která je dnes všeobecně vnímána jako jeden z dokladů hlubokých kořenů české státnosti. Ve všeobecném povědomí je dnes známa především jako listina, která zaručovala dědičnost královského titulu českých panovníků. Její význam byl však daleko širší a komplikovanější, což bylo jistě dobrým důvodem pro setkání právních i obecných historiků k zamyšlení se nad základními problémy existence a vývoje českého státu a jeho mezinárodního postavení ve středověku a na začátku novověku – především pak ve vztahu k jeho západním sousedům.

Dne 17. října 2012 uspořádala Katedra dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a právněhistorická společnost The European Society for History of Law v zasedací místnosti brněnské právnické fakulty vědecké kolokvium pod názvem „Státoprávní vztahy českého státu a římskoněmecké říše ve středověku a jejich důsledky pro další vývoj“.

V úvodu přítomné přivítal vedoucí Katedry dějin státu a práva PrF MU prof. JUDr. Ladislav Vojáček, CSc. a konstatoval, že toto setkání obecných historiků s historiky právními je po dlouhé době první, a zdůraznil nutnost právě takovýchto střetávání i v budoucnosti. Kolokvium bylo rozděleno do dvou bloků a vlastní jednání řídil doc. JUDr. Karel Schelle, CSc.

Nejdůležitějším hostem kolokvia byl prof. PhDr. Martin Wihoda, Ph.D. z Historického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, tedy jeden z největších českých odborníků na problematiku Zlaté buly sicilské. Ve svém úvodním referátu pod názvem „Zlatá bula sicilská v souřadnicích historického myšlení“ tak přítomné účastníky kolokvia seznámil s dobovým významem této listiny v době jejího vzniku a poukázal na paradox, že se jí významu dostalo až ve stoletích následujících. Zdůrazněna byla chybná interpretace Václava Hájka z Libočan, jehož výklad však značně ovlivnil vnímání Zlaté buly v moderní době. V době osvícenství se Zlatá bula dostala na „práh zapomnění“ a sám Palacký jí ve svých Dějinách věnoval pouze 2,5 řádku. Až Václav Vladivoj Tomek poprvé poznal, že Zlatá bula má státoprávní hodnotu a že zásadně určovala postavení českého státu k říšskoněmecké říši. Jak prof. Wihoda uvedl, právě v tomto období tak započaly spory mezi českou a německou historiografií o charakter Zlaté buly a především o to, jak to bylo s poměrem Čech k Říši, neboť právě na konci 19. a začátku 20. století toto hrálo v politickém boji o české státní právo významnou roli. Diskuze o poměru českého státu k Říši se přenesly i do meziválečného období a vrcholem její dezinterpretace byly dle Wihody výklady akademika Václava Vaněčka po druhé světové válce, který v ní viděl pokus o německý revanšismus a nacionalismus. Na konci svého vystoupení prof. Wihoda poukázal na to, že v diskuzích o Zlaté bule nikdy nešlo o její věrnou interpretaci, nýbrž tato listina byla zneužívána nejprve v dynastických a poté v nacionálních sporech.

Druhým přednášejícím byl Mgr. Robert Antonín, Ph.D. z Ústavu historických věd Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě, jehož příspěvek se věnoval posledním Přemyslovcům a volbě říšskoněmeckých králů v druhé polovině 13. století, tedy době kvalitativních i kvantitativních proměn české společnosti. Ve svém referátu se věnoval dvěma hlavními tematickým okruhům. Prvním z nich byla

otázka pokusu českého panovníka získat říšskou korunu, přičemž přednášející uvedl dva názory, proč Přemysl Otakar II. říšský trůn nezískal, jakož i interpretaci této skutečnosti v historiografii. Druhým tematickým okruhem bylo hledání místa českého krále ve sboru volitelů a jeho vývoj. Dle jeho názoru měl český král právo volby nejpozději v roce 1257, i když to Saské zrcadlo popíralo. V roce 1287 získává Václav II. listinu, ve které je prohlášen volitelem a je mu svěřen úřad říšského číšníka. Robert Antonín na svém příspěvku tak názorně ukázal, jak těsné bylo propojení českých dějin s dějinami Říše ve středověku.

Poslední příspěvek prvního bloku pod názvem „Fidelis et utilis. Čechy a říše v kronice Widukinda z Corvey“ přednesl *PhDr. et Mgr. Jakub Razim* z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Tento příspěvek byl výsledkem pramenné sondy pátrající po stopách, které zanechalo česko-německé „stýkání a potýkání“ na stránkách ottonské historiografie. Jednalo se o dílo dobře informovaného corveyského mnicha Widukinda. Jakub Razim přítomné posluchače seznámil s pohledem saského kronikáře na Čechy a jejich knížata, jakož i s některými právními aspekty vztahu českých zemí a Říše (starobylosti českého léna).

Druhý blok referátů zahájil *Mgr. David Kalhous, Ph.D.* z Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity s příspěvkem na téma „Obraz ‚Bohemanů‘ v pramenech 11.–12. století. Ke vztahu mezi přemyslovskými državami a Říší a k utváření identity ‚Bohemanů‘“. Konferující přitom poukázal na různé autory a na jejich pohled na Čechy. V této souvislosti byl prezentován jistě zajímavý názor, že „Bohemané byli pojímáni jako ‚rebelující‘ národ vůči svrchovanému římskému panovníkovi, a že se české země objevovaly v hledáčku kronikářů jen v období konfliktů mezi Čechami a říšskými knížaty (např. bitva u Chlumce)“. David Kalhous se věnoval především tomuto střetnutí v roce 1126 mezi Lotharem III. a Soběslavem I. a na základě pramenů poukázal na vazby a identifikační postoje k říšským „autoritám“. Jak názorně ukázal, toto téma nabízí mnoho různých pohledů, neboť pokud byli Češi spojení říšských knížat, bylo jejich vyličení v letopisech mnohem příznivější.

Otázkou vlivu německého práva na prameny českého zemského práva ve středověku se zabývala *Mgr. Naďa Štachová, Ph.D.* z Katedry dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Na počátku otevřela problematiku právní kultury středověku ovlivněnou římským a kanonickým právem a shrnula problematiku recepce z pohledu historiografie.

Nad otázkou vazalství Uherska ve vztahu k římsko-německé Říši v letech 1044–1046 a jeho důsledky pro další vývoj se zamyslel *Mgr. Miroslav Lysý, Ph.D.* z Katedry právních dějin Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě. Vyličil tak vojenské výpravy Jindřicha III. proti Uhersku a snahu ovlivnit vnitropolitickou scénu dosazováním panovníků, kteří byli přátelsky nakloněni k Říši.

Poslední tři příspěvky se věnovaly problematice dalšího vývoje česko-německých vztahů v novověku. *Mgr. Josef Kadeřábek* z Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích nazval svůj příspěvek „Přišli o něj, že kacíři byli“ a přiblížil v něm subjektivní vnímání majetkového práva saských exulantů v 17. století na příkladu města Slaného. Vysvětlil tak negativní pohled na tyto osoby a poukázal na snahu vrchnosti líčit exulanty jako „špatné hospodáře, kteří si neváží svého majetku.“

Na jeden z německých pohledů na české dějiny upozornil ve svém příspěvku *PhDr. et Mgr. Jakub Zouhar, Ph.D.* z Katedry pomocných věd historických a archivnictví Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové, který přítomným přiblížil život a dílo dnes již zapomenutého německy píšícího literáta Augusta Antona Legis-Glückseliga (1806–1867).

Poslední přednášející byla *Mgr. Zuzana Skořepová* z Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy, která se věnovala postavení německých uprchlíků v právním řádu Československa ve 30. letech minulého století, jakož i problematice azylu.

Odborná i široká veřejnost se bude moci seznámit s odpřednášenými příspěvky ve sborníku, který by měl vyjít na počátku roku 2013 a tento bude sloužit jistě jako podklad pro další odbornou diskuzi v této oblasti.

JUDr. Jaromír Tauchen, Ph.D., LL.M.Eur.Integration
Právnická fakulta Masarykovy univerzity